

BEORDELIINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Master Muziek

voltijd

Fontys Hogescholen

(Fontys Hogeschool voor de Kunsten)

**De kracht van
kennis.**

BEOORDELINGSRAPPORT

Beperkte opleidingsbeoordeling

hbo-masteropleiding

Master Muziek

voltijd

Fontys Hogescholen

(Fontys Hogeschool voor de Kunsten)

CROHO nr. 44739

Hobéon Certificering
19 december 2019

Auditpanel

Dhr. drs. W.G. (Willem) van Raaijen (voorzitter)

Dhr. dr. D. (Dimitrios) Andrikopoulos (lid)

Mw. N. (Nora) Mulder (lid)

Mw. E. (Emily) Evers (student-lid)

Procescoördinator en secretaris

Mw. J. (José) Koot BA (procescoördinator)

Mw. drs. B.E. (Barbara) Roemers (secretaris)

INHOUDSOPGAVE

1.	BASISGEGEVENS	1
2.	SAMENVATTING	3
3.	INLEIDING	7
4.	OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN	9
5.	ALGEMEEN EINDOORDEEL	21
6.	AANBEVELINGEN	23
	BIJLAGE I Scoretabel	25
	BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels	27
	BIJLAGE III Lijst geraadpleegde documenten	29
	BIJLAGE IV Panelsamenstelling	31

1. BASISGEGEVENS

NAAM INSTELLING	Fontys Hogescholen (Fontys Hogeschool voor de Kunsten)
status instelling	Bekostigd
resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Positief (30 augustus 2019, geldig tot 4 september 2025)
NAAM OPLEIDING (zoals in croho)	Master Muziek
registratienummer croho	44739
domein/sector croho	Sector Taal & Cultuur Subsector Kunst
oriëntatie opleiding	Hbo
niveau opleiding	Master
graad en titel	MMus
aantal studiepunten	120
Afstudeerrichtingen*	Klassiek
	Pop
	Jazz
	Muziektheater
afstudeerprofielen	Voor alle richtingen zijn er 2 profielen: Profiel 'Uitvoerend' Profiel 'Uitvoerend met accent op educatie'
locatie	Tilburg
variant	Voltijd
joint programme	Niet van toepassing
onderwijstaal	Engels
datum audit / opleidingsbeoordeling	31 oktober 2019

* Volledige opsomming van afstudeerrichtingen zoals gehanteerd door de opleiding:

- Music Theatre, Music Theatre Classical
- Guitar Pop, Bass Pop, Drums Pop, Keyboards Pop, Vocals Pop, Singer/song writing, Rap, Electronic Music Production
- Conducting Harmony and brass band classical music, Choir conducting classical music, Choir conducting light music, Orchestra conducting classical music, Ensemble direction new music, Chamber Music classical music, Creative performer.
- Theory of Music classical music.
- Accordion classical music, Bass clarinet classical music, Composition classical music, Guitar classical music, Harp classical music, Organ classical Music, Piano classical music, Harmonium classical music, Saxophone classical music, Percussion classical music, Solo singing classical music, Flute classical music, Oboe classical music, Bassoon classical music, Clarinet classical music, Horn classical music, Trumpet classical music, Trombone classical music, Tuba classical music, Euphonium classical music, Violin classical music, Viola classical music, Cello classical music, Contrabass classical music, Piano accompaniment classical music.
- Trumpet Jazz, Trombone Jazz, Saxophone Jazz, Piano Jazz, Guitar Jazz, Harp Jazz, Bass guitar Jazz, Contrabass Jazz, Drums Jazz, Vocals Jazz, Composition/ Arrangement/ Performance Jazz.

2. SAMENVATTING

De masteropleiding Muziek die studenten opleidt tot beroepsmusicus, wordt in Nederland aangeboden door meerdere hogescholen/conservatoria. Zeven van deze hogescholen, inclusief de opleiding aan Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK), hebben de opleiding laten inschrijven onder CROHO-nummer 44739 met de opleidingstitel Master Muziek. Eén opleiding is ingeschreven onder CROHO-nummer 44852 met de opleidingstitel Master of Music. Voor de opleidingen bestaat een landelijk profiel. Dit profiel is in 2017 geactualiseerd door het Netwerk Muziek in samenwerking met de Federatie Cultuur. De belangrijkste redenen om het profiel te actualiseren waren de veranderde beroepscontext (opkomst van de creatieve industrie, ontwikkelingen op technologisch gebied en een verschuiving in de maatschappelijke positie van muziek) en veranderingen in het onderwijsveld.

Standaard 1. Beoogde leerresultaten

De opleiding sluit aan op het landelijke opleidingsprofiel (2017) waarin de koppeling met de internationaal erkende beoogde leeruitkomsten van de *Association Européenne des Conservatoires*, de hbo-standaard, de Dublin descriptor en het NLQF-niveau voor de master (niveau 7) gewaarborgd zijn.

Gezien het internationale profiel, het internationale werkveld en de aanzienlijke instroom van internationale studenten, is de keus om de opleiding geheel in het Engels te verzorgen valide (zie ook standaard 2). Het panel adviseert om ook de Engelse opleidingstitel (*Master of Music*) te gebruiken en de opleiding te laten registreren onder CROHO-nummer 44852.

Met het landelijke profiel als basis zijn de leerdoelen geformuleerd. Deze refereren aan de internationale beoogde leeruitkomsten van de AEC én aan de drie onderscheidende FHK-domeinen, waarmee de opleiding een eigen profilering heeft binnen het aanbod van vergelijkbare opleidingen. Dat eigen profiel kenmerkt zich door het stimuleren van individuele, persoonlijke ontwikkeling van studenten.

Bijzonder vermeldenswaard vindt het panel de verbinding die de opleiding tot stand brengt tussen het profiel 'Uitvoerend met accent op educatie' en onderzoeksthema's die direct verband houden met vragen uit het werkveld van het muziekonderwijs. Onderzoek is daarmee op een functionele wijze geïntegreerd in het onderwijs.

Het panel is enthousiast over de stappen die de opleiding reeds gezet heeft op weg naar een lectoraat '*Interdisciplinary Learning Strategies*'. De onderzoeksopdracht past goed bij de ontwikkelagenda van de opleiding en het experimentele karakter van de voorbereidingen doet recht aan de eigenzinnigheid van de opleiding.

Het panel beoordeelt deze standaard als **excellent**.

Standaard 2. Onderwijsleeromgeving

De opleiding heeft een heldere, adequate vertaling naar leerdoelen gemaakt en deze gekoppeld aan de onderwijseenheden van het curriculum.

De opleiding heeft een sterk didactisch concept dat in lijn is met de onderscheidende kenmerken van het profiel; studenten hebben veel ruimte om zich individueel te ontwikkelen. Cruciaal daarbij zijn het persoonlijk budget (en de verantwoording daarvan in het *vision statement*) de docenten en het onderwijsconcept: docenten zijn laagdrempelig benaderbaar en spannen zich graag in om studenten verder te helpen, terwijl het initiatief daartoe bij de studenten ligt. Voorts voorziet de opleiding in een breed en divers aanbod om een persoonlijk en op maat gemaakt programma samen te kunnen stellen.

Mede gezien de groeiende instroom vanuit het buitenland, zouden er in het eerste jaar vanuit de opleiding meer inspanningen geleverd moeten worden om studenten die nog niet gewend zijn aan een zelfsturende aanpak, meer op weg te helpen. Bijvoorbeeld door sturing op *community building*. Dat kan tevens het gestegen uitvalspercentage omlaag brengen.

Studenten worden bij het ontwikkelen van hun ondernemersvaardigheden goed ondersteund. De opleiding heeft doeltreffende aanpassingen in het curriculum doorgevoerd om het niveau van *entrepreneurship* te verhogen.

Het panel ziet ruimte voor een meer expliciete benadering van interdisciplinariteit, maar tegelijkertijd vindt het panel het verstandig dat de FHK bij de aanstelling van een lector op dit gebied niet over een nacht ijs gaat. Het panel adviseert verder om studenten niet alleen hun hoofdvakdocent te laten kiezen, maar ook hun onderzoekscoach. Studenten die zich bij hun onderzoek op het snijvlak van disciplines begeven, zouden hun budget moeten kunnen inzetten voor externe begeleiding, mede gezien de ambities van de opleiding op het gebied van interdisciplinariteit.

De studentenpopulatie wordt internationaler. Niet alleen met het oog op het internationale werkveld, maar ook gezien de verander(en)de instroom is het noodzakelijk om de opleiding geheel in het Engels te verzorgen. Het minimale vereiste niveau van het Engels van docenten zou daarom wel hoger moeten liggen. Bij internationaal georiënteerde masteropleidingen is niveau C1 gangbaar. Overigens heeft het panel geen reden om aan te nemen dat er docenten zijn die het Engels *niet* in voldoende mate beheersen.

De opleiding is erin geslaagd om vooraanstaande performers uit het muzikwerkveld aan zich te binden. Voor sommige studenten zijn de docenten de hoofdreden om voor FHK te kiezen. De begeleidingsdriehoek (hoofdvakdocent, onderzoekscoach en studieloopbaanbegeleider) werkt in de basis goed. Docenten vullen elkaar aan en bewaken gezamenlijk de coherentie van de individuele programma's. Voor studenten is de rolverdeling binnen de driehoek soms onduidelijk. De opleiding zou daarin helderder kunnen communiceren.

Het panel heeft een fraai onderwijsgebouw gezien met kwalitatief hoogwaardige faciliteiten. Wel dient de opleiding maatregelen te treffen voor het tekort aan beschikbare studieplekken. Ruimere openingstijden van het schoolgebouw zijn volgens het panel een must.

Samenvattend, de opleiding stuurt met de gekozen didactiek optimaal op de ontwikkeling van zelfstandige, proactieve, ondernemende muziekprofessionals die goed voorbereid worden op de beroepspraktijk. De opleiding maakt daarmee waar wat ze belooft.

Het panel beoordeelt deze standaard als **goed**.

Standaard 3. Toetsing

Het toetsbeleid doet recht aan het didactisch concept en de uitgangspunten zijn passend vertaald naar het toetsplan van de opleiding. De verschillende toetsvormen passen bij de te toetsen leerresultaten (valide). Hetgeen van studenten verwacht wordt en de manier waarop dat getoetst wordt, is tot in detail terug te vinden in de studiegids (transparant). De examencommissie functioneert goed en voert haar wettelijke taak naar behoren uit (onafhankelijk). Er worden ook examinatoren van buiten FHK betrokken. Alle examinatoren hebben kennis van de actuele beroepspraktijk. Met betrekking tot de betrouwbaarheid van hun oordeel is nog winst te behalen. Er is soms sprake van enige discrepantie tussen het cijfer en de feedback. Het panel adviseert om de komende jaren vooral de correlatie tussen feedback en het daarop gebaseerde cijfer intensiever te gaan monitoren.

Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten

De eindwerken zijn van masterniveau. Met de eindrecitals tonen de studenten aan artistiek en vaktechnisch het masterniveau bereikt te hebben en in de onderzoeksrapporten worden relevante onderwerpen behandeld. De beoordelingen zijn transparant; de feedback is helder en helpt studenten verder bij hun carrière. De feedback getuigt tevens van een timmermansoog en reflecteert een holistische benadering, passend bij het toetsbeleid van de opleiding.

Het panel vraagt aandacht voor het verband tussen eindrecital en onderzoeksrapport, voor stimulering van breder artistiek onderzoek dat de persoonlijke zoektocht overstijgt en voor een helder format voor het onderzoeksrapport.

Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

Algemene conclusie, eindoordeel

De opleiding heeft de lat hoog gelegd en zich nadrukkelijk rekenschap gegeven van de landelijke en internationale context enerzijds en haar eigen profilering die zich kenmerkt door een sterke focus op vrijheid en persoonlijke ontwikkeling anderzijds. Daarmee heeft de opleiding veel waardering geogst bij het panel. Ook toetsing en gerealiseerd eindniveau zijn op orde, al ziet het panel hier nog wat ruimte voor aanscherping.

Het panel beoordeelt daarom standaard 1 met 'excellent', standaard 2 met 'goed', standaard 3 met 'voldoende' en standaard 4 met 'voldoende'. Het eindoordeel over de opleiding luidt daarmee '**voldoende**', de beslisregels van NVAO-kader 2016 in acht nemend.

NB Sinds februari 2019 is het nieuwe beoordelingskader (NVAO-kader 2018) van kracht voor nieuwe opleidingsbeoordelingen. Een van de veranderingen in het nieuwe kader is dat het gedifferentieerde oordeel (onvoldoende/voldoende/goed/excellent) is afgeschaft. Voor de masteropleiding Muziek is destijds overeengekomen dat de opleiding nog volgens NVAO-kader 2016 beoordeeld zou worden. Dat wil zeggen dat het panel wel gedifferentieerde oordelen heeft gegeven, maar dat de NVAO zich zal beperken tot het al dan niet verlengen van de accreditatie, zonder daarbij de gedifferentieerde oordelen over te nemen in het besluit.

De belangrijkste aanbevelingen zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

Na instemming van de panelleden is dit rapport vastgesteld door de voorzitter te Den Haag op 19 december 2019.

3. INLEIDING

Fontys Hogeschool voor de Kunsten (FHK) vormt samen met 27 andere hogescholen 'Fontys Hogescholen'. De FHK verzorgt 17 kunstopleidingen, zowel bachelors als masters en zowel uitvoerende als educatieve opleidingen. De opleidingen zijn organisatorisch ingedeeld in de sectoren Dans, Theater, Muziek en Beeldend. De sector Muziek bestaat uit de Academy of Music and Performing Arts, de Rockacademie (bachelor muziek), de Academie voor Muziekeducatie (bachelor docent muziek) en de Master Muziek.

Ten tijde van de vorige accreditatieperiode (2013-2014) hadden Fontys Hogescholen en Zuyd Hogeschool een samenwerkingsverband onder de naam Hogeschool voor de Kunsten Fontys en Zuyd. In 2018 is door de Colleges van Bestuur besloten de masteropleidingen Muziek van Fontys en Zuyd voortaan zelfstandig uit te voeren. De geografische afstand tussen Tilburg en Maastricht en met name de inhoudelijke koers van beide hogescholen hebben geleid tot dit besluit. De masteropleiding Muziek van FHK heeft de onderwijsvisie en het didactisch concept in 2018 doorontwikkeld op basis van haar eigen visie.

4. OORDELEN OP HET NIVEAU VAN DE STANDAARDEN

4.1. Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het niveau (associate degree, bachelor of master) zoals gedefinieerd in het Nederlands kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

Bevindingen

Het doel van de FHK-masteropleiding Muziek is studenten op te leiden tot muziekprofessionals die artistiek en vaktechnisch excellent zijn en daarnaast het vermogen hebben zich autonoom te kunnen blijven ontwikkelen op de manier die het beste bij hen past binnen de professionele en sociaal-maatschappelijke context waarin zij zich begeven. Individuele ontwikkeling, interdisciplinariteit en ondernemend vermogen vormen daarbij de kern. De uitvoerend musicus is daarbij nadrukkelijk niet enkel vertolker van het werk van anderen maar evolueert ook tot een kunstenaar met een persoonlijke visie en een innovatieve (bijdrage aan de) beroepspraktijk.

De beoogde leerresultaten zijn afgestemd op de beoogde leerresultaten voor de mastergraad (= 2^e cyclus, EQF/NLQF-niveau 7) muziek zoals beschreven in de internationale "AEC/Polifonia Learning Outcomes for the 1st, 2nd and 3rd cycle in music". Deze waren van toepassing voor instromende FHK-studenten tot en met cohort 2018/2019 en waren als volgt geformuleerd:

1. Artistieke en vaktechnische ontwikkeling
2. Persoonlijke en professionele ontwikkeling
3. Onderzoeksvaardigheden
4. Maatschappelijke positionering, communicatie en samenwerking
5. Methodische, didactische en pedagogische verdieping (binnen het profiel 'uitvoerend met accent op educatie')

In 2017 verscheen het geactualiseerde en door het werkveld gevalideerde landelijke Opleidingsprofiel Muziek voor bachelor- en masteropleidingen, opgesteld door samenwerkende Nederlandse muziekvakopleidingen. In dit profiel is de koppeling gelegd met de Dublin descriptoren, de hbo-standaard, het EQF-niveau en de AEC/Polifonia-eindkwalificaties.

Het landelijke profiel van 2017 bestaat uit de volgende beoogde leerresultaten die van toepassing zijn op instromende FHK-masterstudenten vanaf cohort 2019/2020:

1. Ambachtelijk vermogen
2. Creërend vermogen
3. Omgevingsgerichtheid
4. Vermogen tot onderzoek en ontwikkeling
5. Communicatief vermogen
6. Organiserend vermogen

De FHK-opleiding heeft daarnaast zelf drie kenmerkende domeinen beschreven:

1. Artistieke en vaktechnische ontwikkeling (AV)
2. Onderzoek (artistiek of educatie) (O)
3. Persoonlijke en professionele ontwikkeling (P)

De opleiding heeft het nieuwe profiel (2019/2020) vergeleken met oude profiel (2018/2019) en het verband tussen beide profielen inzichtelijk gemaakt, evenals de link met de drie kenmerkende domeinen:

		2018/2019				
2019/2020	Domein	Artistieke en vaktechnische ontwikkeling	Persoonlijke en professionele ontwikkeling	Onderzoeksvaardigheden	Maatschap. positionering, communicatie en samenwerking	Methodische, educatieve verdieping
Ambachtelijk vermogen	AV	•				
Creërend Vermogen	AV	•				
Omgevingsgerichtheid	O/P		•	•	•	
Vermogen tot onderzoek en ontwikkeling	O/P		•	•		•
Communicatief vermogen	AV/O/P	•		•	•	•
Organiserend vermogen	P		•		•	

De beoogde leeruitkomsten uit het landelijke profiel van 2017 (ingevoerd vanaf cohort 2019/2020) heeft de opleiding onderverdeeld in leerdoelen voor de opleiding aan FHK. Elke landelijke leeruitkomst telt meerdere FHK-specifieke leerdoelen. Ook de leerdoelen zijn weer terug te voeren op de *Learning Outcomes* van de AEC.

De opleiding is lid van het internationale netwerk van conservatoria *Association Européenne des Conservatoires* en heeft partnerships met conservatoria in Letland, Denemarken, Spanje, Italië en Portugal. Ook wordt er samengewerkt met muziekvakopleidingen in China en Japan. Het werkveld waar de opleiding toe opleidt, is zeer internationaal en dat geldt tevens voor het werkveld *binnen* Nederland. De voertaal van de opleiding is daarom Engels. (Zie verder standaard 2.)

Het aanbod aan afstudeerrichtingen voorziet zowel in de behoefte van musici met een klassieke en hedendaagse oriëntatie als in die van musici met een moderne oriëntatie, te weten op jazz, pop en muziektheater. Studenten kunnen daarbij kiezen uit twee uitstroomprofielen: het profiel 'Uitvoerend' en het profiel 'Uitvoerend met een accent op educatie'.

In beide profielen verricht de student onderzoek. In het profiel 'Uitvoerend' is het onderzoeksthema gericht op artistieke performance, in het profiel 'Uitvoerend met accent op educatie' staat een onderzoeksthema centraal dat betrekking heeft op muziekeducatie. Dit is mede tot stand gekomen door vragen uit het werkveld; er is binnen het instrumentale en vocale muziekonderwijs behoefte aan verdieping en kennisontwikkeling.

FHK heeft voorbereidingen getroffen voor een lectoraat '*Interdisciplinary Learning Strategies*'; er is een '*research explorer*' aangesteld die in een periode van twee jaar de aanvraag voor een lector voorbereidt. De focus zal daarbij liggen op *action research*, passend bij actuele onderzoeksvragen van studenten en docenten.

FHK heeft aansluiting gezocht bij de strategische doelen van de instelling zoals deze geformuleerd staan in het instellingsplan "Fontys Focus 2020". De koppeling is inzichtelijk gemaakt in het document 'Samenhang Fontys-doelen en FHK-doelen'.

Overwegingen

Bij het ontwerpen van het nieuwe opleidingsprofiel is de opleiding zeer zorgvuldig te werk gegaan. Er is uitgegaan van een recent geactualiseerd landelijk profiel dat aansluit op de internationaal erkende beoogde leeruitkomsten van de *Association Européenne des Conservatoires*. Ook de aansluiting op de hbo-standaard, de Dublin descriptoren en het NLQF-niveau voor de master (niveau 7) is binnen dit landelijke profiel gewaarborgd. Bij het ontwerpproces is tevens het oude profiel opnieuw onder de loep genomen in relatie tot het nieuwe profiel.

Gezien het internationale profiel, het internationale werkveld en de aantrekkingskracht die de opleiding heeft op internationale studenten, is de keus om de opleiding geheel in het Engels te verzorgen valide (zie ook standaard 2). Het panel zou daarbij zelfs willen adviseren om ook de Engelse opleidingstitel te gebruiken. De opleiding staat momenteel geregistreerd onder CROHO-nummer 44739 met opleidingsnaam 'Master Muziek'. Het panel acht registratie onder CROHO-nummer 44852 met opleidingsnaam '*Master of Music*' passender.

Met het landelijke profiel als basis zijn de leerdoelen voor de masteropleiding Muziek van de FHK geformuleerd. Deze leerdoelen grijpen enerzijds weer terug op de internationale beoogde leeruitkomsten van de AEC en refereren anderzijds aan de drie onderscheidende opleidingsdomeinen. Daarmee heeft de opleiding een profiel ontwikkeld dat qua oriëntatie en niveau voldoet aan een hbo-masteropleiding, aansluit op de internationale eisen van het (internationale) werkveld (en mede daarom in het Engels wordt aangeboden, zie verder standaard 2) en tevens een eigen profilering heeft binnen het aanbod van vergelijkbare opleidingen. Deze eigen profilering kenmerkt zich door het stimuleren van individuele, persoonlijke ontwikkeling van studenten. Anders gezegd door het creëren van maximale ruimte voor hun eigenzinnige leervragen.

Bijzonder vermeldenswaard vindt het panel de verbinding die de opleiding tot stand brengt tussen het profiel 'Uitvoerend met accent op educatie' en onderzoeksthema's die direct verband houden met vragen uit het werkveld van het muziekonderwijs. Onderzoek dat gericht is op muziekonderwijs, is daarmee op een functionele wijze geïntegreerd in het onderwijs.

Het panel is enthousiast over de stappen die FHK reeds gezet heeft op weg naar een lectoraat '*Interdisciplinary Learning Strategies*'. Een lectoraat met deze focus past uitstekend bij de ontwikkelagenda van de opleiding en het experimentele karakter van de voorbereidingen doet recht aan de eigenzinnigheid waarmee FHK en de opleiding zich profileren.

Tot slot heeft het panel geconstateerd dat de opleiding bij het formuleren van de leerdoelen niet alleen de link met het nationale opleidingsprofiel en de internationale AEC-kwalificaties bewaakt, maar ook de link met de instellingsdoelen zoals die in Fontys 2020 beschreven zijn: focus op de student, focus op het werkveld en focus op de organisatie. Daarmee zoekt de opleiding aantoonbaar aansluiting bij de strategische doelen van de instelling, Fontys Hogescholen.

Oordeel

Het panel beoordeelt deze standaard als **excellent**.

4.2. Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Toelichting NVAO: De beoogde leerresultaten zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma. Hierbij wordt rekening gehouden met de diversiteit van de toegelaten studenten. De docenten zijn zowel inhoudelijk als didactisch voldoende deskundig om de opleiding te verzorgen en geven begeleiding. De onderwijsleeromgeving bevordert dat studenten op actieve wijze deelnemen aan de vormgeving van het eigen leerproces (*student-centred*). Opleidings specifieke voorzieningen worden beoordeeld, tenzij het gaat om instellingsbrede voorzieningen waarover bij de ITK al is gerapporteerd.

Bevindingen

De masteropleiding Muziek duurt 2 jaar en telt 120 EC. Het curriculum is als volgt opgebouwd:

<i>Subjects year 1</i>	<i>ECs</i>
Artistic Performance	30 - 34
Ensemble performance (if applicable)	2 (0 if not applicable)
Orchestral part performance (if applicable)	2 (0 if not applicable)
Project	5
Study career coaching	2
Research (artistic or education)	13
Entrepreneurship	5
Professional Communication training	1
<i>Total</i>	60
<i>Subjects year 2</i>	<i>ECs</i>
Artistic Performance	36 - 38
Ensemble performance (if applicable)	2 (0 if not applicable)
Orchestral part performance (if applicable)	2 (0 if not applicable)
Project for classical students	5
Project for non-classical students	7
Study career coaching	2
Research (artistic or education)	12
Electives (career bootcamp)	1
<i>Total</i>	60

De leerdoelen (zie standaard 1) zijn in een competentiematrix opgenomen en aan de hierboven genoemde studieonderdelen gekoppeld. Deze informatie is tevens opgenomen in de studiegids.

De opleiding stimuleert individuele en persoonlijke ontwikkeling als volgt:

1. De student heeft auditie gedaan voor de discipline van zijn keuze.
2. De student schrijft aan het begin van zijn opleiding een *Vision statement*, een daarbij behorende *Activity calendar* en een *Personal development plan*.
3. De student krijgt een persoonlijk budget (voor 2019/2020 € 3200,-) dat hij naar eigen inzicht kan besteden om de leerdoelen binnen zijn hoofdvak te realiseren. Hij kan daarmee ook lessen buiten de opleiding en buiten de FHK volgen.
4. De student kiest uit de profielen 'Uitvoerend' en 'Uitvoerend met accent op educatie'.
5. De student kiest een keuzevak uit het aanbod van *electives*. Het aanbod voor 2018/2019 bestond uit 3 *electives*. Voor 2019/2020 is het aanbod uitgebreid.

Studenten beamen en benadrukken dat de focus op de eigen ontwikkeling ligt. Daaronder valt bijvoorbeeld de mentale voorbereiding op concerten en audities en de begeleiding die ze krijgen bij het maken van de juiste keuzes in het kader van het *vision statement*, maar ook de manier waarop de opleiding een proactieve houding stimuleert; de student kan alle mogelijke hulp krijgen, maar moet zelf het initiatief daartoe nemen. Hierdoor kan door sommige studenten in de beginfase de vrijheid ervaren worden als een concept dat wat weinig houvast biedt. Dit lijkt met name te gelden voor buitenlandse studenten die in hun vaderland een meer sturende aanpak gewend zijn en voor studenten die van nature wat minder proactief ingesteld zijn. Door de grote mate van keuzevrijheid binnen het programma, vormen de studenten bovendien geen coherente groep. Dat vraagt direct vanaf de eerste dag een proactieve houding. Studenten geven aan dat dit voor sommige studenten weliswaar pittig is, maar dat dit wel een doeltreffende en realistische voorbereiding op de beroepspraktijk is.

De manier waarop ondernemerschap, een van de focusgebieden van de opleiding (zie standaard 1), aangeboden wordt, is recent veranderd. *Entrepreneurship* maakte voorheen alleen deel uit van het "basiscurriculum" en was daarmee voor alle instromende studenten hetzelfde. Voor internationale studenten ontbrak vaak een goede aansluiting op het in het buitenland gevolgde onderwijs waar ondernemerschap veelal onderbelicht blijft. Voor Nederlandse studenten kwamen er juist onderwerpen aan bod die ook in de gevolgde bacheloropleiding al behandeld waren. Door *entrepreneurship* in keuzevakken op te nemen, is het niveau gestegen en kunnen studenten zich beter ontwikkelen tot goede ondernemers.

Het derde focusgebied, interdisciplinariteit, behoeft volgens de opleiding nog meer aandacht de komende jaren. Met de voorbereidingen voor het lectoraat *Interdisciplinary learning strategies* is daartoe een eerste stap gezet. De opleiding benadrukt dat ook het werkveld op dit punt nog sterk in beweging is en zoekend is naar mogelijke cross-overs en verbindingen.

De studentenpopulatie is in de afgelopen jaren internationaler geworden. In 2015 bestond de instroom nog voor 86% uit Nederlandse en Belgische studenten. In 2016 en 2017 voor 60% en in 2018 en 2019 nog maar voor 54%. De internationale instroom is daarmee in een paar jaar tijd gegroeid van 14% naar 46%. Het uitvalspercentage onder eerstejaars studenten is in deze periode eveneens gegroeid: van 10% in 2015 naar 16% in 2016 naar 24% in 2017. De motivatie om voor de FHK-master Muziek te kiezen blijkt voor de Nederlandse, Belgische en internationale studenten op hoofdlijnen identiek te zijn: bijna alle studenten noemen en roemen het didactisch concept (persoonlijk budget, flexibiliteit, vrijheid om zelf een vakkenpakket samen te stellen en docenten van eigen voorkeur in te schakelen) en noemen namen van aan FHK verbonden musici van wie ze graag les wilden krijgen. Eenmaal FHK-student stellen ze vast dat er een veilig en niet-competitief leerklimaat is, dat docenten goed op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen in het werkveld en dat de docenten zich tot het uiterste inspannen om studenten te helpen bij het realiseren van hun persoonlijke leerdoelen. De internationale studenten geven daarbij bovendien aan dat alle docenten het Engels in voldoende mate beheersen.

Het docententeam bestaat uit 71 docenten. Velen hebben een geringe aanstellingsomvang, bijvoorbeeld omdat zij onderwijsactiviteiten combineren met werkzaamheden als uitvoerend artiest en/of werkzaamheden aan andere conservatoria. Van de 71 docenten zijn er 60 Nederlands, 9 Belgisch, 1 Italiaans en 1 Japans. Op de website van de opleiding zijn beknopte biografieën van de docenten gepubliceerd.

De opleiding hanteert niveau B2 van *het Common European Framework of Reference for Languages* als criterium voor het niveau van Engels van de docenten. Alleen docenten met een aanstellingsomvang van 0,4 of groter, moeten aantonen aan dit criterium te voldoen. De opleiding heroverweegt dit beleid en overweegt om het B2-niveau te verlangen van alle docenten, ook van degenen met een kleinere aanstellingsomvang. Voor diegenen die niet aan dat criterium voldoen, gaat de opleiding waarschijnlijk *inhouse* trainingen Engels verzorgen.

Van de 71 docenten zijn er momenteel drie gepromoveerd en drie in de afrondende fase van hun promotieonderzoek. Ongeveer de helft van de docenten is BKO-gecertificeerd. FHK heeft voorbereidingen getroffen voor een lectoraat '*Interdisciplinary Learning Strategies*'; er is een '*research explorer*' aangesteld die in een periode van twee jaar de aanvraag voor een lector voorbereidt. De focus zal daarbij liggen op *action research*, passend bij actuele onderzoeksvragen van studenten en docenten. Bij de entree van het onderwijsgebouw heeft de *research explorer* een ontmoetingsruimte gecreëerd die gericht is op het verbinden van mensen en ideeën. Alle passerende stakeholders (studenten, docenten, managers etc.) kunnen hier ideeën achterlaten.

Iedere student wordt in zijn leerproces ondersteund door een driehoek van begeleiders: een vakinhoudelijke coach voor het hoofdvak (de student kan deze zelf kiezen) een onderzoekcoach voor het onderzoek en een studieloopbaanbegeleider voor de begeleiding bij het studietraject en de voorbereiding op de beroepsuitoefening. Deze begeleidingsdriehoek bewaakt de samenhang van het curriculum dat de student volgt. De student schrijft daartoe aan het begin van zijn opleiding een *vision statement*, een *activity calendar* en een *personal development plan*. De studieloopbaanbegeleider beoordeelt deze en voert daartoe overleg met de hoofdvakdocent. Een belangrijk element is de samenhang tussen het hoofdvak en het onderzoek. Het onderzoek moet verband houden met de artistieke performance. Oftewel de artistieke performance en de onderzoeksresultaten moeten elkaar op enigerlei wijze ondersteunen of versterken. Dit geldt zowel voor het profiel 'Uitvoerend' als voor het profiel 'Uitvoerend met accent op educatie'.

Tijdens een rondleiding heeft het panel de faciliteiten kunnen bekijken. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de faciliteiten, maar ze zijn kritisch over de beschikbare studieplekken. Het schoolgebouw gaat zaterdag om 5 uur 's middags dicht en is zondag de gehele dag gesloten. Er is een overeenkomst met cultuurbedrijf Factorium Podiumkunsten waar de studenten terecht kunnen om te studeren, maar deze oplossing is niet afdoende.

Overwegingen

De opleiding heeft een heldere, adequate vertaling naar leerdoelen gemaakt en deze gekoppeld aan de onderwijseenheden van het curriculum. Het panel was daarbij onder de indruk van de handzame, overzichtelijke studiegids, die gedetailleerde informatie bevat over leerdoelen, toetsing, keuzevakken, uitstroomprofielen, inzet van persoonlijk budget en allerhande praktische informatie over studeren aan FHK.

De opleiding heeft een sterk didactisch concept dat in lijn is met de onderscheidende kenmerken van het profiel; studenten hebben veel ruimte om zich individueel te ontwikkelen. Cruciaal daarbij zijn het persoonlijk budget (en de verantwoording daarvan in het *vision statement*) de docenten en het onderwijsconcept: docenten zijn laagdrempelig benaderbaar en spannen zich graag in om studenten verder te helpen, terwijl het initiatief daartoe bij de studenten ligt. Voorts voorziet de opleiding in een breed en divers aanbod om een persoonlijk en op maat gemaakt programma samen te kunnen stellen.

Het panel sluit zich aan bij de opvatting van de studenten dat met het didactisch concept voorzien wordt in een degelijke voorbereiding op het werkveld. Tegelijkertijd is het panel van mening dat, mede gezien de groeiende instroom vanuit het buitenland, er in het eerste jaar vanuit de opleiding meer inspanningen geleverd zouden kunnen worden om studenten die nog niet gewend zijn aan een zelfsturende aanpak, meer op weg te helpen, bijvoorbeeld door stimulering van *community building*. Dit kan het gestegen uitvalspercentage doen dalen.

Studenten worden bij het ontwikkelen van hun ondernemersvaardigheden goed ondersteund. De opleiding heeft doeltreffende aanpassingen in het curriculum doorgevoerd om het niveau van *entrepreneurship* te verhogen.

Het panel ziet nog wel ruimte voor een meer expliciete benadering van interdisciplinariteit, maar erkent ook dat het werkveld zelf op dit punt nog volop in beweging is. Dat FHK bij de aanstelling van een lector op dit gebied niet over een nacht ijs gaat, vindt het panel dan ook verstandig. Voorts hoopt het panel dat de opleiding zal overwegen om studenten niet alleen hun hoofdvakdocent te laten kiezen, maar ook hun onderzoekscoach. Studenten die zich bij hun onderzoek op het snijvlak van disciplines begeven, zouden ruimte moeten hebben om hun budget in te zetten voor externe begeleiding, mede gezien de ambities die de opleiding heeft op het gebied van interdisciplinariteit.

De studentenpopulatie wordt steeds internationaler en het omslagpunt lijkt nabij. Mogelijk bedient de opleiding op (korte) termijn meer buitenlandse dan Nederlandse en Belgische studenten. Het panel deelt de mening van FHK; niet alleen met het oog op het internationale werkveld, maar ook met het oog op de instroom is het noodzakelijk is om de opleiding geheel in het Engels te verzorgen. Het minimaal vereiste niveau voor Engels van docenten zou wel hoger moeten liggen. Bij internationaal georiënteerde masteropleidingen is niveau C1 gangbaar. Ook zou de opleiding meer zicht moeten hebben op de desbetreffende kwalificaties van de 71 docenten (inclusief de docenten met een kleine aanstellingsomvang). Overigens heeft het panel geen reden om aan te nemen dat er docenten zijn die het Engels *niet* in voldoende mate beheersen; de internationale studenten gaven unaniem aan dat de docenten goed Engels spreken en dat er geen sprake is van een taalbarrière.

De opleiding is erin geslaagd om vooraanstaande performers uit het werkveld aan zich te binden. Voor sommige studenten vormen de docenten de hoofdreden om voor FHK te kiezen. Het panel juicht het daarom toe dat de docenten met hun biografieën op de website "voor de poort" gepubliceerd staan en gemakkelijk te vinden zijn. Het panel moedigt de opleiding aan om dit deel van de website te perfectioneren. Van sommige docenten ontbreekt de biografie of is deze nog wat beknopt.

De docenten binnen de begeleidingsdriehoek vullen elkaar aan en bewaken gezamenlijk de coherentie van de individuele programma's. Voor studenten is deze rolverdeling nog niet altijd duidelijk. De opleiding zou daarin helderder kunnen communiceren, bijvoorbeeld aan het begin van het studiejaar tijdens de *kick-off* of via de studiegids.

Het panel heeft een fraai onderwijsgebouw gezien met kwalitatief hoogwaardige faciliteiten. Wel sluit het panel zich aan bij de zorgen die studenten kenbaar gemaakt hebben ten aanzien van het aantal beschikbare studieplekken. Het panel erkent dat dit probleem niet uniek is voor de FHK, maar merkt daarbij wel op dat zusteropleidingen ruimere openingstijden van het schoolgebouw hanteren.

Samenvattend stelt het panel vast dat de opleiding met het didactisch concept en met de vertaling daarvan in de praktijk optimaal stuurt op de ontwikkeling van zelfstandige, proactieve, ondernemende muziekprofessionals die goed voorbereid worden op de beroepspraktijk. De opleiding maakt daarmee waar wat ze belooft. De suggesties die het panel aandraagt ter verbetering, doen dan ook niets af aan de zeer positieve indruk die het panel van de leeromgeving heeft gekregen.

Oordeel

Het panel beoordeelt deze standaard als **goed**.

4.3. Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Toelichting NVAO: De beoordeling is valide, betrouwbaar en voldoende onafhankelijk. De eisen zijn helder voor de studenten. De kwaliteit van de tentaminering en examinering wordt voldoende gewaarborgd en voldoet aan de wettelijke deugdelijkheidsvereisten. De toetsen ondersteunen het eigen leerproces van de student.

Bevindingen

Het toetsplan van de opleiding ziet er als volgt uit:

Name Interim Examination	Part of the interim examination		Test type	Individual/group	Assessment scale
Year 1					
Recital 1	Recital 1		Performance exam	Individual	1-10
Orchestral part exam 1 *	Orchestral part exam 1		Performance exam	Individual	1-10
Chamber music exam 1 **	Chamber music exam 1		Performance exam	Group	1-10
Portfolio assessment 1	Pre-recital portfolio assessment 1		Assignment	Individual	Pass/fail
	Post-recital portfolio assessment 1		Assignment	Individual	Pass/fail
Research 1	Module 1 AR	Module 1 ED	Assignment	Individual	1-10
	Module 2 AR	Module 2 ED	Assignment	Individual	1-10
	Module 3	Module 3	Assignment	Individual	1-10
	Research thesis draft, reviews and festival				
Entrepreneurship assessment	Career plan		Assignment	Individual	1-10
	Pitch		Presentation Assessment	Individual	1-10
Professional Communication	Professional Communication training course		Assignment	Individual	Pass/fail
Year 2					
Final recital	Final recital		Performance exam	Individual	1-10
Orchestral part exam 2	Orchestral part exam 2		Performance exam	Individual	1-10
Chamber music exam 2	Chamber music exam 2		Performance exam	Group	1-10
Portfolio assessment 2	Pre-recital portfolio assessment 2		Assignment	Individual	Pass/fail
	Post-recital portfolio assessment 2		Assignment	Individual	Pass/fail
Research 2	Research report		Assignment	Individual	1-10
	Research presentation		Presentation Assessment	Individual	1-10
Electives	Elective course		Assignment	Individual	Pass/fail

* For classical music students if applicable

** For all classical students

AR = Artistic

ED = Education

Beoordelingscriteria zijn recent herzien en opgenomen in beoordelingsformulieren. Het toetsplan en de beoordelingscriteria zijn tevens opgenomen in de studiegids.

Het toetsbeleid dat ten grondslag ligt aan het toetsplan en de beoordelingscriteria, is gebaseerd op de onderwijsvisie en het didactisch concept van de opleiding. Enkele belangrijke uitgangspunten van het toetsbeleid zijn: herkenbare AEC/Polifonia leerdoelen en FHK-specifieke leerdoelen in de beoordelingscriteria, nadruk op individuele toetsing en toetsing van zelfreflectie gekoppeld aan de individuele ontwikkeling van de student, gelijke beoordelingscriteria voor alle studenten ongeacht hun op maat gemaakte programma's, toetsing van ondernemersvaardigheden, een timmermansoog dat prevaleert boven een rigide standaard en een holistisch en integratieve benadering die prevaleert boven een "geforceerde" analytische score.

De examencommissie geeft aan veel aandacht te besteden aan het borgen van het eindniveau in relatie tot de grote mate van vrijheid die studenten hebben. Het is een terugkerend gespreksthema, dat in de afgelopen jaren vaak geleid heeft tot aanscherping van het beleid. De examencommissie blijft zich inspannen om in toenemende mate zicht te krijgen op de manier waarop studenten met hun vrijheid omgaan.

Zo is het verplichte *vision statement* en het *activity plan* ingevoerd, waarbij behalve de studieloopbaanbegeleider nu ook de hoofdvakdocent betrokken is. Daarmee is er vanuit de begeleidersdriehoek meer zicht op de (geplande) ontwikkeling van de student en beschikt de examencommissie over documenten waar zij steekproeven uit kan nemen.

Voorheen konden externe docenten nog tegelijkertijd als beoordelaar optreden. Inmiddels is dit niet meer mogelijk. De examencommissie benoemt voor alle vakken, zowel binnen als buiten FHK, examinatoren. Dit zijn meestal examinatoren die uitvoerend musicus zijn en soms ook nog verbonden zijn aan andere conservatoria. Deze "externe" examinatoren worden zowel ingezet bij de beoordeling van artistieke performances als bij de beoordeling van onderzoeksrapporten en de presentaties daarvan. Zij dienen BKE-getraind te zijn.

De examencommissie erkent dat de vertaling van de feedback (zowel mondelinge feedback als feedback die op de beoordelingsformulieren staat) naar het gegeven cijfer niet altijd voldoende navolgbaar is. De feedback is soms een betere indicatie van het prestatieniveau van de student dan het cijfer.

Overwegingen

De uitgangspunten van het toetsbeleid doen recht aan het didactisch concept en zijn passend vertaald naar het toetsplan van de opleiding.

Er worden verschillende toetsvormen gebruikt en het panel is van mening dat deze passen bij de te toetsen leerresultaten. Er wordt valide getoetst. Hetgeen van studenten verwacht wordt en de manier waarop dat getoetst wordt, is tot in detail terug te vinden in de studiegids.

De toetsing is daarmee transparant. De examencommissie wijst examinatoren aan en schakelt ook examinatoren van buiten de FHK in. Zowel interne als externe examinatoren hebben kennis van de actuele beroepspraktijk. Met betrekking tot de betrouwbaarheid van hun oordeel is wel nog winst te behalen. Het panel merkt samen met de examencommissie op dat er in sommige gevallen sprake is van enige discrepantie tussen het cijfer en de feedback. Het panel meent dat de feedback in woorden de realiteit soms beter benadert dan het cijfer.

De examencommissie functioneert goed en voert haar wettelijke taak naar behoren uit.

Het panel adviseert om de komende jaren vooral de correlatie tussen feedback en het daarop gebaseerde cijfer intensiever te gaan monitoren.

Oordeel

Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

4.4. Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Toelichting NVAO: Het realiseren van de beoogde leerresultaten blijkt uit de uitkomsten van toetsen, de eindwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren.

Bevindingen

De student is geslaagd als hij alle programmaonderdelen met een voldoende heeft afgerond. Alle beoogde leerresultaten zijn dan op eindniveau getoetst.

Het afstudeerprogramma bestaat uit een eindrecital en een onderzoek die een onderlinge relatie laten zien. Het cijfer voor het eindrecital (proeve van bekwaamheid) geeft het artistieke en vaktechnische niveau weer, het cijfer voor het onderzoek geeft het niveau van de onderzoeksvaardigheden weer. Het cijfer voor het onderzoek is een gewogen gemiddelde van het cijfer voor de rapportage (67%) en het cijfer voor de presentatie ervan (33%).

Het panel heeft in juni 2019 eindrecitals bijgewoond en in oktober afstudeerproducten (15 onderzoeksverslagen en opnames van eindrecitals) bekeken en beluisterd (zie 'Overwegingen'). Op de dag van het locatiebezoek heeft het panel drie delen uit examenvoorstellingen gezien.

Alumni merken op dat ze op het vlak van ondernemersvaardigheden, bijvoorbeeld voor hun *personal branding*, beter voorbereid hadden willen zijn. De invoering van de *electives entrepreneurship* en de programmering ervan aan het eind van het curriculum, vlak voordat de student de arbeidsmarkt betreedt, vinden ze een goede verbetering. Ook geven ze aan dat er meer aandacht had mogen zijn voor interdisciplinariteit en dat FHK met de voorbereiding van het lectoraat de goede weg is ingeslagen.

De meeste alumni gaan in het werkveld aan de slag, ofwel als soloartiest ofwel in een ensemble of orkest. Alumni winnen regelmatig prijzen, zoals de Mathijs Vermeulenprijs, de Gaudeamus Award, de Tera de Marez Oyensprijs, Anton Kersjesprijs en vele andere.

De werkveldvertegenwoordigers benoemen dat de alumni van FHK vooral opvallen door hun proactieve houding en hun persoonlijke visie die ze goed over het voetlicht kunnen brengen. Voorts is het ambachtelijke niveau volgens de werkveldvertegenwoordigers de afgelopen jaren steeds beter geworden. Werkveldvertegenwoordigers die aangewezen zijn als examiner, nemen bij examens de gelegenheid te baat om talenten te scouten.

Overwegingen

Het panel vindt de eindwerken van masterniveau. Met de eindrecitals tonen de studenten aan artistiek en vaktechnisch het masterniveau bereikt te hebben en in de onderzoeksrapporten worden volgens het panel relevante onderwerpen behandeld. De feedback is helder en helpt studenten verder bij hun carrière. De feedback getuigt tevens van een timmermansoog en reflecteert een holistische benadering, passend bij het toetsbeleid van de opleiding.

Het panel vraagt aandacht voor de volgende punten: bij sommige afstudeerders is het verband tussen eindrecital en onderzoeksrapport weinig prominent en sommige eindwerken neigen meer naar een persoonlijke zoektocht dan naar een breder artistiek onderzoek. Het panel erkent dat dit laatste vaker voorkomt bij kunstopleidingen, ook buiten FHK. Het panel erkent ook dat dit verband houdt met het profiel en het gekozen onderwijsconcept; persoonlijke ontwikkeling voert de boventoon en de eindwerken reflecteren dat.

Voorts lijkt er geen format te zijn voor het onderzoeksrapport. Sommige rapporten missen een *abstract*, andere zijn niet consequent in het gebruik van referenties (APA- of andere richtlijnen voor referenties) en soms is er slechts in beperkte mate aandacht voor andere onderzoeken (*state of the art*). De opleiding kan op deze punten nog vooruitgang boeken.

Oordeel

Het panel beoordeelt deze standaard als **voldoende**.

5. ALGEMEEN EINDOORDEEL

De opleiding heeft de lat hoog gelegd en zich nadrukkelijk rekenschap gegeven van de landelijke en internationale context enerzijds en haar eigen profilering die zich kenmerkt door een sterke focus op vrijheid en persoonlijke ontwikkeling anderzijds. Daarmee heeft de opleiding veel waardering ge oogst bij het panel. Ook toetsing en gerealiseerd eindniveau zijn op orde, al ziet het panel hier nog wat ruimte voor aanscherping.

Het panel beoordeelt daarom standaard 1 met 'excellent', standaard 2 met 'goed', standaard 3 met 'voldoende' en standaard 4 met 'voldoende'. Het eindoordeel over de opleiding luidt daarmee 'voldoende', de beslisregels van NVAO-kader 2016 in acht nemend.

NB Sinds februari 2019 is het nieuwe beoordelingskader (NVAO-kader 2018) van kracht voor nieuwe opleidingsbeoordelingen. Een van de veranderingen in het nieuwe kader is dat het gedifferentieerde oordeel (onvoldoende/voldoende/goed/excellent) is afgeschaft. Voor de masteropleiding Muziek is destijds overeengekomen dat de opleiding nog volgens NVAO-kader 2016 beoordeeld zou worden. Dat wil zeggen dat het panel wel gedifferentieerde oordelen heeft gegeven, maar dat de NVAO zich zal beperken tot het al dan niet verlengen van de accreditatie, zonder daarbij de gedifferentieerde oordelen over te nemen in het besluit.

6. AANBEVELINGEN

Standaard 1

Geen aanbevelingen.

Standaard 2

Mede gezien de groeiende instroom vanuit het buitenland, zouden er in het eerste jaar vanuit de opleiding meer inspanningen geleverd moeten worden om studenten die nog niet gewend zijn aan een zelfsturende aanpak, wat meer op weg te helpen. Het panel denkt daarbij aan meer sturing op en stimulering van *community building* en verwacht dat dit het gestegen uitvalspercentage weer omlaag kan brengen.

Het panel hoopt dat de opleiding in overweging neemt om studenten niet alleen hun hoofdvakdocent te laten kiezen, maar op termijn ook hun onderzoekscoach. Studenten die zich bij hun onderzoek op het snijvlak van disciplines begeven, zouden ruimte moeten hebben om hun budget in te zetten voor de daarbij passende begeleiding, mede gezien de toenemende focus op interdisciplinariteit die de opleiding ambieert.

Het panel is van mening dat de opleiding de lat voor het minimale niveau van Engels hoger zou moeten leggen. Bij internationaal georiënteerde masteropleidingen is niveau C1 gangbaar. Ook zou de opleiding meer zicht moeten hebben op de kwalificaties van de 71 docenten (inclusief de docenten met een kleine aanstellingsomvang) voor wat hun niveau van het Engels betreft.

Voor studenten is de rolverdeling binnen de begeleidingsdriehoek (hoofdvakdocent, onderzoekscoach en studieloopbaanbegeleider) nog niet altijd duidelijk. De opleiding zou daarin helderder en actiever kunnen communiceren, bijvoorbeeld tijdens de *kick-off* aan het begin van het studiejaar en via de studiegids.

Het panel sluit zich aan bij de zorgen van studenten over de beschikbare studieplekken en adviseert de opleiding om de openingstijden van het schoolgebouw te verruimen.

Standaard 3

Soms is er sprake van discrepantie tussen het cijfer en de feedback. Volgens het panel benadert de feedback in woorden de realiteit beter dan het cijfer. Het panel adviseert om de komende jaren de correlatie tussen feedback en cijfers intensiever te gaan monitoren opdat deze verbetert.

Standaard 4

Het panel adviseert om het verband tussen eindrecital en onderzoeksrapport beter te bewaken en om meer te sturen op breder artistiek onderzoek.

Het panel adviseert tevens een format op te stellen voor het onderzoeksrapport. Richtlijnen voor referenties (bijvoorbeeld APA), een samenvatting en aandacht voor gerelateerd bestaand onderzoek (*state of the art*) zouden daar volgens het panel deel van uit moeten maken.

BIJLAGE I   Scoretabel

Scoretabel paneloordelen Fontys Hogescholen Master Muziek (Fontys Hogeschool voor de Kunsten) voltijd	
Standaard	Oordeel
Standaard 1. De beoogde leerresultaten	Excellent
Standaard 2. Onderwijsleeromgeving	Goed
Standaard 3. Toetsing	Voldoende
Standaard 4. Gerealiseerde leerresultaten	Voldoende
Algemeen eindoordeel	Voldoende

BIJLAGE II Programma, werkwijze en beslisregels

Visitatieprogramma Beperkte Opleidingsbeoordeling hbo-masteropleiding Master Muziek
Fontys Hogeschool voor de Kunsten, onderdeel van Fontys Hogescholen
Datum locatiebezoek: 31 oktober 2019

<i>Tijd</i>	<i>Activiteit</i>
0815-0830	Ontvangst panel
0830-0930	Vooroverleg panel ter voorbereiding van de visitatie (besloten)
0930-0940	Presentatie management / pitch(es) <i>in het Nederlands</i> - Directeur Fontys Hogeschool voor de Kunsten - Sectorleider Muziek - Studieleider Master of Music
0940-1030	Gesprek met management <i>in het in het Nederlands</i> - Directeur Fontys Hogeschool voor de Kunsten - Sectorleider Muziek - Studieleider Master of Music
1030-1045	Overleg panel (besloten)
1045-1130	Gesprek met alumni en werkveldvertegenwoordigers <i>in het Engels</i> - Freelance regisseur muziektheaterproducties - Artistiek leider ASKO/Schönberg en Slagwerk Den Haag - Artistiek leider ensemble VONK en De Link - Alumnus hoofdvak saxofoon - Alumnus hoofdvak jazz drums - Alumnus hoofdvak muziektheater - Alumna hoofdvak piano
1130-1145	Overleg panel (besloten)
1145-1230	Gesprek met studenten <i>in het Engels</i> - Student jaar 1, zang klassiek (OC-lid) - Student jaar 2, muziektheater - Student jaar 2, klarinet - Student jaar 2, klarinet - Student jaar 2, slagwerk - Student jaar 2, muziektheater - Student jaar 2, zang klassiek (OC-lid) - Student jaar 2, zang klassiek
1230-1330	Lunch, inzien material en toetsen, open spreekuur (besloten)
1330-1415	Gesprek met docenten <i>in het Nederlands</i> - Hoofdvakdocent saxofoon - Onderzoekscoach, voorzitter performance-examens - Onderzoekscoach, studieloopbaanbegeleider - Hoofdvakdocent zang - Studieloopbaanbegeleider, coördinator internationalisering - Hoofdvakdocent koördirectie - Onderzoekscoach, studieloopbaanbegeleider, voorzitter OC - Docent zang muziektheater
1415-1430	Overleg panel (besloten), bepalen eventuele pending issues
1430-1530	Presentaties studenten en rondleiding <i>in het Engels</i>
1530-1615	Gesprek met examencommissie en toetscommissie <i>in het Nederlands</i> - Voorzitter uitvoerende kamer sector Muziek - Lid opleiding Master of Music - Lid toetscommissie Master of Music
1615-1630	Reservetijd voor pending issues
1630-1730	Vorbereiding terugkoppeling (besloten)
1730-1800	Terugkoppeling

In verband met de privacywetgeving zijn hier uitsluitend de functies/rollen van gesprekspartners opgenomen. De namen van de gesprekspartners zijn bij de secretaris van het panel bekend.

Werkwijze

Bij de beoordeling van de hbo-masteropleiding Muziek is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "**Beoordelingskader** accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland" van **september 2016**. Daarin staan de standaarden vermeld waarop het panel zich bij de beperkte opleidingsbeoordeling van een opleiding moet richten en de criteria aan de hand waarvan het panel zijn oordeel over de opleiding moet bepalen.

Op basis van de door opleiding geleverde documentatie heeft het panel zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de opleiding. Alle panelleden hebben daartoe een "eerste-indrukken-formulier" ingevuld met observaties per standaard. De twee inhoudelijk deskundigen hebben ook hun overwegingen en oordeel met betrekking tot de eindwerken in dit formulier opgenomen. De secretaris heeft een week voorafgaand aan de visitatie de eerste-indrukken-formulieren samengevoegd en onder de panelleden verspreid. Deze synthese vormde de basis voor het eerste vooroverleg dat plaatsvond op 30 oktober en het tweede dat plaatsvond op 31 oktober.

De visitatie was gericht op een verificatie van de bevindingen uit de documentenanalyse en het verkrijgen van aanvullende informatie over de inhoud van het programma. Dit geschiedde door gesprekken met vertegenwoordigers van de opleiding, studenten en het werkveld. Deze gesprekken waren te kenschetsen als 'gesprekken tussen vakgenoten ("peers")'. Voorts heeft het panel ter plaatse materiele voorzieningen en additionele documentatie bekeken.

Beslisregels

Volgens de NVAO-Beslisregels Accreditatie kan op standaardniveau een 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' gescoord worden. Hobéon heeft de beslisregels toegepast, zoals deze zijn opgenomen in het '**Beoordelingskader** accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, **September 2016**'.

Afstemming binnen het cluster

De visitatie binnen het cluster Master Muziek, visitatiegroep 2 is uitgevoerd door de evaluatiebureaus Hobéon en AeQui. Hobéon visiteerde de masteropleidingen Muziek aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht en aan Fontys Hogescholen. AeQui visiteerde de gelijknamige opleidingen aan ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten Arnhem Enschede Zwolle en aan Codarts Hogeschool voor de Kunsten.

De deels overlappende panels hebben dezelfde instructie gekregen en alle panelleden zijn geïnformeerd over het van toepassing zijnde kader voor deze visitatie, te weten het NVAO-beoordelingskader van 2016. Beide voorzitters hebben bovendien ruime ervaring in het visiteren van kunstopleidingen.

Het concept van het visitatierapport van het panel is aan de opleiding voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

BIJLAGE III   Lijst geraadpleegde documenten

- Zelfevaluatierapport opleiding
- Studentenhoofdstuk (film)
- **FHK**
  - Brondocumenten Fontys Hogeschool voor de Kunsten
  - Organogram FHK ondersteunende diensten
  - Organogram FHK
  - Taalbeleid FHK
- **Master of Music**
  - AEC Polifonia Learning Outcomes 2nd cycle
  - AEC Polifonia Learning Outcomes (uitgebreide versie)
  - Competences, learning outcomes, AEC, DD 2019-2020
  - Competentiematrix MoM 2018/2019
  - Dutch National Training Profile for Music 2018
  - Educational Vision
  - Focus op Toptalent sectorplan 2012-2016
  - Interdisciplinariteit binnen de opleiding MoM
  - KUO Next 2016-2020
  - Learning outcomes MoM 2018-2019
  - Learning outcomes-assessment criteria 2019/2019
  - Program description
  - Research protocol
  - Study guide 2018-2019
  - Uitwerking strategische doelen FHK in MoM
  - Year schedule 2018-2019
  - Year schedule 2019-2020
- **Alumni & Work field**
  - Alumni-onderzoek 2019
  - Overzicht alumni en werkveld
  - Projecten, masterclasses en partners
- **Teachers**
  - Portfolio-overzicht docententeam MoM
  - Speerpunt betrokkenheid docenten
- **Programme Committee**
  - Notulen Opleidingscommissie
  - Jaarverslag
- **Exam Committee & Assessment policy**
  - Aanwijzen examinatoren FHK
  - Beoordelingsprocedure Examen
  - Beoordelingsprocedure Research jaar 2
  - Fraudeprotocol FHK
  - Huishoudelijk reglement FHK-examencommissie
  - Jaarverslag 2017
  - Jaarverslag 2018
  - TER (OER) Master of Music 2019-2020
  - TER (OER) Master of Music 2018-2019
  - Toetsbeleid MoM
- **Highlights**
  - Registraties van activiteiten en projecten
- **Quality Culture**
  - Evaluatiekalender FHK
  - Nota Kwaliteitszorg FHK

Het panel heeft van alle afstudeerrichtingen eindwerken geëvalueerd. In verband met de AVG zijn namen, studentnummers en eindwerktitels niet opgenomen in deze rapportage. Ze zijn wel bekend bij de secretaris van het panel en bij de procescoördinator van Hobéon.

BIJLAGE IV   Panelsamenstelling

Naam visitatiegroep:	Hbo Master Muziek Groep 2

Samenstelling van het panel en expertise van de panelleden:

Naam	Korte functiebeschrijvingen
Dhr. drs. W.G. (Willem) van Raaijen (voorzitter)	De heer Van Raaijen is directeur van Hobéon en treedt sinds 2004 veelvuldig op als lead-auditor van auditpanels in het kader van accreditaties in het hoger onderwijs.
Dhr. dr. D. (Dimitrios) Andrikopoulos (lid)	De heer Andrikopoulos heeft zijn PhD in <i>Composition</i> behaald aan de Universiteit van Birmingham, UK. Hij is directeur van de Compositie cursus van het <i>Escola Superior de Música e Artes do Espetáculo Instituto Politécnico do Porto</i> (ESMAE-IPP) in Portugal.
Mw. N. (Nora) Mulder (lid)	Mevrouw Mulder maakt, speelt en combineert composities, improvisaties, <i>noise</i> , <i>performance art</i> en <i>sound installations</i> . Opgeleid als "klassiek" pianist in Rotterdam, Maastricht en Parijs, speelt ze nu met ensembles en orkesten. Ze treedt veelvuldig op in het buitenland, van New York tot Tokio.
Mw. E. (Emily) Evers (student-lid)	Mevrouw Evers is derdejaars masterstudent Clarinet Performance aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrechts Conservatorium. Haar BMus heeft zij in Nieuw-Zeeland behaald.
Mw. drs. B.E. (Barbara) Roemers (secretaris)	NVAO-gecertificeerd secretaris.

Op 30 januari 2019 heeft de NVAO onder nummer 007817 de samenstelling goedgekeurd van het panel t.b.v. de beoordeling van de hbo-masteropleiding Muziek van Fontys Hogeschool voor de Kunsten, onderdeel van Fontys Hogescholen. Op 19 september 2019 heeft de NVAO ingestemd met de vervanging van de secretaris.

Andere werkzaamheden dan werkzaamheden in het kader van de visitatie zouden het onafhankelijke oordeel kunnen beïnvloeden. Om dit te voorkomen, wordt vooraf gevraagd of panelleden banden hebben met de instelling van de te visiteren opleiding. Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ondertekend. Deze zijn in het bezit van Hobéon. Hierin verklaren de panelleden gedurende ten minste vijf jaar voorafgaand aan de visitatie geen zakelijke en geen persoonlijke binding te hebben gehad met de betrokken instelling anders dan in het kader van de werkzaamheden als panellid ten behoeve van de visitatie van de hbo-masteropleiding Muziek.

Strategische dienstverlener voor kennisintensieve organisaties

Lange Voorhout 14
2514 ED Den Haag

T (070) 30 66 800

F (070) 30 66 870

E info@hobeon.nl

I www.hobeon.nl